

Fri sikt – muligheter og begrensninger i lovverket

Henning Fykerud,
juridisk rådgiver,
Sektorutvikling.

SMM
VTFK

Regelverk/rettsgrunnlag om siktforhold

Vegloven § 13 og Statens vegvesen håndbok N100

Forskrift om avkjørsler med hjemmel i vegloven

Vegloven §§ 40, 42 og 43 om avkjørsler

Regelverk/rettsgrunnlag for beskjæring av vegetasjon

Veglov

Forskrifter til veglov

Nabolov

Plan- og bygningslov om ulovlighetsoppfølging

Eiendomsrettslig håndhevelse

Nødrettslige handlinger

Praktisk tilnærming

Dokumentet: **Fri sikt langs offentlig vei**. Anbefalt fremgangsmåte for å sikre fri sikt langs offentlig vei.

 Fri sikt langs offentlig vei

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Anbefalt fremgangsmåte for å sikre fri sikt langs offentlig vei

«Tre av ti dødsulykker på sykkel skyldes dårlig sikt. Ofte er det hekk, busker og vegetasjon som hindrer oversikt» - Statens vegvesen

Vegloven § 13: Departementet gir føresegner om anlegg av offentlig veg (vegnormalar)

Bestemmelsen står i loven kap III. Planlegging, anlegg og vedlikehold av veg.

Vegnormalene finner vi i Statens vegvesen sin håndbok N100: Veg- og gateutforming (2019)

Denne vegnormalen er utarbeidet med hjemmel i Samferdselsdepartementets forskrifter etter vegloven § 13 [1]. Forskriftene gir generelle rammer for vegens utforming og standard, og gjelder alle offentlige veger. Forskrift til veglovens § 13 finner du her:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2007-03-29-363>

Denne utgaven av håndbok N100 Veg- og gateutforming er godkjent av Vegdirektoratet og Samferdselsdepartementet (SD). SD har imidlertid bedt om tilleggsvurdering av nasjonale hovedveger med middels trafikk (dimensjoneringsklasse H5).

Som grunnlag for senere revisjoner, er det ønskelig at erfaringer og opplysninger av betydning for normalen sendes Vegdirektoratet, e-post N100@vegvesen.no.

Håndbok N100 Veg- og gateutforming gjelder fra mai 2019 og erstatter foregående håndbok N100 Veg- og gateutforming 2013. Normalen erstatter også krav til sikt (tabell 3.1), tunnelprofiler (tabell 3.2 og vedlegg 1) og kapittel 3.4.6 om gang- og sykkeltrafikk i håndbok N500 Vegtunneler [10]. Statens vegvesen Vegdirektoratet, mai 2019.

Forskrift om anlegg av offentlig veg

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder utforming og standard ved planlegging og bygging av offentlige veger og gater, jf. vegloven [§ 1](#). Forskriften kan fravikes av Samferdselsdepartementet.

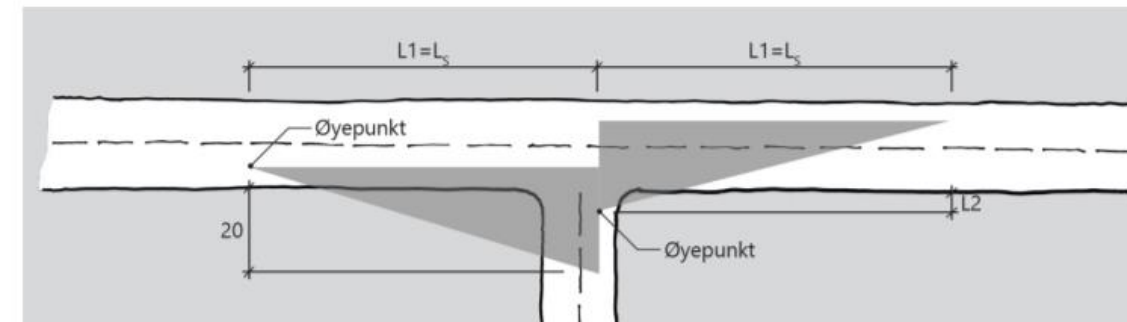
§ 3. Vegnormaler

1. Vegnormaler som kan ha miljø- eller samfunnsmessige konsekvenser, skal godkjennes av Samferdselsdepartementet.
2. Statens vegvesen ved Vegdirektoratet kan innenfor rammen av forskriftene fastsette utfyllende bestemmelser – vegnormaler. Målet med normalene er effektiv og trafikksikker transport av mennesker og gods, og best mulig tilpasning til bebyggelse, bomiljø, bymiljø, landskap, naturmangfold, kulturmiljø, vegetasjon og landbruksarealer.
3. Det skal redegjøres for miljø- og samfunnsmessige konsekvenser av vegnormalene før de vedtas. Offentlige og private institusjoner og organisasjoner som skal benytte vegnormalene, eller som skal ivareta brukerinteresser, bør gis anledning til å uttale seg. Statens vegvesen ved Vegdirektoratet bestemmer på hvilken måte høring skal foregå. Høring kan unnlates hvis den ikke vil være praktisk gjennomførlig eller må anses åpenbart unødvendig.
4. Myndighet til å fravike vegnormalene innenfor forskriftenes rammer, legges til Statens vegvesen ved Vegdirektoratet for riksveg, fylkeskommunen for fylkesveg og kommunen for kommunal veg dersom ikke annet følger av annen forskrift etter vegloven.
5. Vegnormalene skal sikre en tilfredsstillende og enhetlig kvalitet på vegnettet ut fra samferdselspolitiske mål. Vegnormalene vil derfor måtte inneholde en del standardkrav. Vegnormalene skal likevel gi frihet til å velge løsning tilpasset forholdene på stedet.
6. Vegnormalene er en del av det tekniske grunnlaget for valg av løsning gjennom planlegging. Planbehandlingen skal skje med hjemmel i plan- og bygningsloven.
7. Ved planlegging og utbygging av vegnettet skal det fastlegges hvordan gang- og sykkeltrafikken skal avvikles.

Siktkrav i vegnormalene (hentet fra N100):

Siktkrav i uregulerte T-kryss

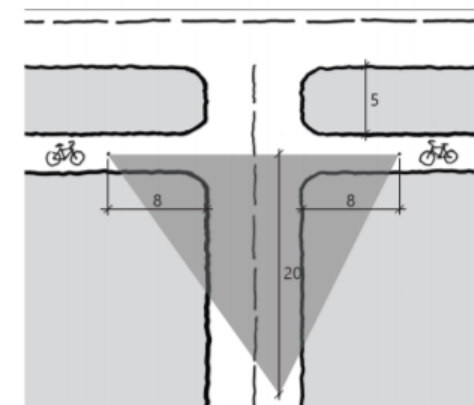
Sikt skal sikres i henhold til Figur D.6. Avstander inn i sideveg måles fra kantlinje.

Figur D.6: Siktkrav i uregulerte T-kryss (mål i m)

Sikt mellom gang- og sykkelveg/sykkelveg og veg/avkjørsel

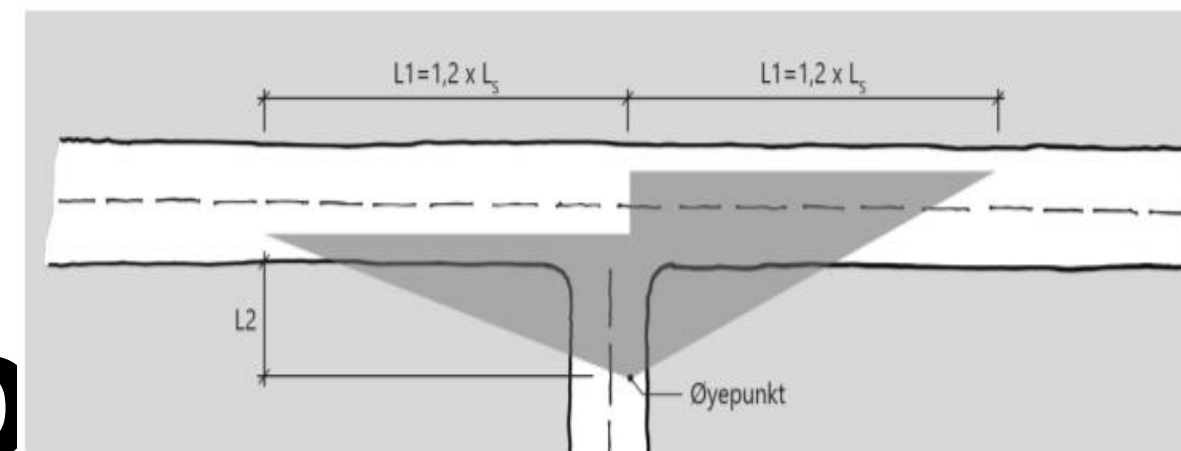
Sikt mellom gang- og sykkelveg/sykkelveg og veg eller avkjørsel skal være i henhold til Figur D.28 eller Figur D.29.

Figur D.28: Sikt mellom gang- og sykkelveg/sykkelveg og veg der syklende på gang- og sykkelvegen har vikeplikt (mål i m)

Siktkrav i forkjøringsregulerte T- og X-kryss

Sikt skal sikres i henhold til Figur D.7 og Tabell D.3. Avstander inn i sideveg måles fra kantlinje.

Figur D.7: Siktkrav i forkjøringsregulerte kryss

Fri sikt i avkjørsler – vegloven § 43:

«Avkjørsle skal¹ byggast og haldast ved like i samsvar med reglar som Vegdirektoratet² fastsetter. Så langt det ikkje er fastsett noko anna, skal desse reglane gjelde i staden for vilkår som tidligare måtte vere sette for løyve til avkjørsla. I reglane kan det fastsettast at det skal gjelde særlege frisiktliner mellom avkjørsla og den offentlige vegen. Om vegstyremakta³ finn det naudsynt, kan slike frisiktliner òg gjerast gjeldande utanom byggegrensene. Vegstyremaktene kan òg sette som vilkår for løyve til avkjørsle i det einkilde tilfellet at eigaren eller brukaren av avkjørsla syter for å halde fri sikt etter slike liner som er fastsette av vegstyremakta.

Eigaren eller brukaren av eigedomen er ansvarlig for vedlikehald av avkjørsle til eigedomen. Er vedlikehaldet ikkje forsvarlig, kan det, så langt det blir funne naudsynlig, gjerast på den ansvarlige sin kostnad.⁴

Er avkjørsle bygd og halden ved like i samsvar med fastsette reglar, syter vegstyremakta² for at vasslaup under avkjørsla blir halde ope.

Statens vegvesen⁵ tar avgjerd etter denne paragrafen for riksvegar, fylkeskommunen for fylkesvegar og kommunen for kommunale vegar.»

Bestemmelsen om frisiktsoner i § 43 er et unntak fra den generelle bestemmelsen i § 31, hvor eier eller rettighetshaver har rett på vederlag for skade eller ulempe for nedskjæring av vegetasjon for å sikre frisikt innenfor byggegrensene på hans eiendom.

Planting og/eller tilvoksing av vegetasjon på én eiendom kan føre til at frisiktsoner ikke kan opprettholdes for avkjørselen til en naboeiendom og gjøre denne trafikkfarlig. Kommunen kan også da fatte vedtak med hjemmel i § 31 om fjerning/beskjæring, og i så fall har kommunen adgang til å kreve refusjon av eier av naboeiendommen hvis eieren av den sikthindrende eiendommen tilstås vederlag for eventuell skade/ulempe eller påløpte kostnader ved fjerningen.

Forskrift om alminnelige regler om bygging og vedlikehold av avkjørsler fra offentlig veg

Beskjæring av vegetasjon

Vi skiller mellom to typer tiltak:

Tiltak innenfor vegens eiendomsområde

- vi er grunneier og vi er nabo

Tiltak utenfor vegens eiendomsområde

- vi er vegmyndighet og nabo

Tiltak innenfor vegens eiendomsområde:

Hekk, trær, busker mm vokser inn på, ut i eller over veg/fortau.

Grannelova av 1961 (naboloven) slår fast som hovedregel at ingen må ha noe som urimelig eller unødvendig er til skade eller ulempe på naboeiendom; herunder noe som kan regnes for farlig, jfr nabol. § 2, 1. ledd:

«Ingen må ha, gjera eller setja i verk noko som urimeleg eller uturvande er til skade eller ulempe på granneeigedom. Inn under ulempe går òg at noko må reknast for farleg.»

Det å ha vegetasjon inn på, ut i eller over offentlig veg/fortau er således i utgangspunktet ikke lovlig

I utgangspunktet skal den ansvarlige sørge for retting for egen regning, jfr. nabol. § 10, 1. ledd, 1 setning:

«Tilstand eller tilhøve som strider mot nokor føresegn i [§§ 2-5](#), har grannen krav på vert retta.»

Fortsatt:

Men naboloven gir oss rett til selv å foreta retting etter § 12:

«Tre, greiner, og røter som stikk inn på granneeigedom og er nemnande til skade eller ulempe, har grannen rett til å kutta eller skjera av etter grenselina og eigna til seg. For tre og greiner gjeld dette berre når varsel er gjeve og dei så ikkje er borttekne innan rimeleg tid.

Denne føresegna gjeld ikkje for merketre og heller ikkje der det er skog på begge sider av grenselina.»

Husk varsel

Fortsatt – innenfor vegens eiendomsområde

Vegeiers utgifter ved retting etter naboloven kan kreves dekket av naboen, jfr § 9:

«Det økonomiske tapet nokon lid av skade eller ulempe i strid med nokor føresegn i [§§ 2-5](#) er den ansvarlege skyldig til å bøta, anten han sjølv eller nokon han svarar for, har gjort seg skuldig i aktløyse eller ikkje. Det gjeld og skade eller ulempe av tiltak som er fremja i samsvar med avgjerder etter [§ 7](#), jf. [§ 8](#), eller av tiltak med slik oreigningsrett som nemnt i [§ 10](#) første stykket bokstav (b) eller som er lovleg etter [forurensingslova av 13. mars 1981 nr. 6](#).

Den ansvarlege sitt ansvar kan lempas etter reglane i [skadeerstatningslova³ § 5-2](#). Oppstår skade eller ulempe på fast eigedom eller ting, skal det ved bruken av [skadeerstatningslova § 5-2](#) takast omsyn til om eigedomen eller tingen tåler særleg lite.

Når skadelidaren etter god granneskikk burde sagt frå tidlegare, kan skadebotkravet falla bort eller skadebota setjast ned.

Denne paragrafen minkar ikkje den retten nokon har til skadebot etter dei elles gjeldande rettsreglane.»

Tiltak utenfor vegens eiendomsområde

Nå snakker vi om tiltak på annen manns grunn. Sjekk derfor hvor eiendomsgrensa går!

Byggegrensa kan også ha betydning når det gjelder bygninger og innretninger, men har ingen direkte betydning for vegetasjon! Det vil si at grunneier ikke er pålagt å søke om dispensasjon fra byggegrensa når det gjelder beplantning. Vegl. § 29

Langs vegen, i kryss og ved avkjørsler

Vegl. § 29, 1. ledd:

Langs offentlig veg skal det vere byggegrenser fastsette med heimel i denne lova, dersom ikkje anna følgjer av arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Byggegrensene skal ta vare på dei krava som ein må ha til vegsystemet og til trafikken og til miljøet på eigedom som grenser opp til vegen og medverke til å ta vare på miljøomsyn og andre samfunnsomsyn.»(Bestemmelsen har 6 ledd til)

Vegl. § 30, 1. og 2. ledd:

«Byggverk, her òg laus kiosk, opplag eller anna større innretning må ikkje utan særskilt løyve plasserast innafør byggegrenser som er fastsette i eller med heimel i [§ 29](#).

Føresegnene i første ledd skal gjelde tilsvarande for vareramper, murar og liknande innretningar, for utsprengde og utgravne rom og for nettstasjonar og andre byggverk m.v. i tilknytning til leidningar som nemnde i [§ 32](#). Det same gjeld for gjerde som kan hindre fri sikt, dersom ikkje anna følgjer av [§ 44](#) flg.

.....

.....

- Vegl. § 33, 1. og 2. ledd
- *«Reklameskilt eller liknande innretning må ikkje utan løyve plasserast ved offentleg veg³ eller plasserast slik at dei er retta mot vegtrafikken eller er synleg for dei vegfarande. ....»*
- *Løyve kan gjevast inntil vidare eller for ei avgrensa tid dersom vegstyremakta⁴ finn at reklameskiltet eller innretninga ikkje vil vere trafikkfarleg. Som trafikkfarleg reklame reknar ein innretning som kan takast for trafikksignal, vegskilt eller vegmerking, eller hindre den frie sikta langs vegen, eller som kan trekkje dei vegfarande si merksemd vekk frå vegen eller trafikken.*
- ....
- .....»

Tilbake til vegetasjonen og vegloven

Vegmyndighetene kan gi pålegg om at vegetasjon mellom vegen og byggegrensen fjernes eller beskjæres dersom vegmyndigheten finner det nødvendig av hensyn til ferdsele eller vegvedlikeholdet, jfr. vegl. § 31

Vegl. § 31:

Vegmyndighetene kan gi pålegg om at vegetasjon mellom vegen og byggegrensen fjernes eller beskjæres dersom vegmyndigheten finner det nødvendig av hensyn til ferdselen eller vegvedlikeholdet, jfr. vegl. § 31:

«Tre, busker og annen plantevekst innafor byggegrenser som er fastsette i eller med heimel i [§ 29](#), kan påbydast borttatt eller skorne ned i den mon det blir funne naudsynt av omsyn til ferdsla eller vegvedlikehaldet.

Eigar eller rettshavar har krav på vederlag etter skjønn for skade og ulempe som er ei følgje av påbodet, og for utgifter med borttaking eller nedskjering.

Vil eigaren eller rettshavaren ikkje etterkome påbodet i første ledd innan den fristen som er fastsett i påbodet eller seinare, kan vegstyremakta syte for at arbeidet blir gjort. I så fall skal eigaren eller rettshavaren ha vederlag etter skjønn¹ for skade og ulempe.

Er det i tide gitt skriftlig melding om at det ikkje er tillate å plante slike vekstar, har eigaren eller rettshavaren ikkje krav på vederlag.

Påbod etter første ledd gir regionvegkontoret for riksvegar og fylkesvegar, og kommunen for kommunale vegar.»

Kryss og byggegrenser

Vegl. § 29, 4. ledd:

Ved kryss i plan mellom

1) offentlege vegar,

2) offentlege vegar og andre vegar som er opne for allmen ferdsle,

3) offentlege vegar og jarnveg eller sporveg,

skal byggegrensa følgje den rette lina mellom punkt på midtlina åt vegane (jernbana, sporvegen) 60 meter frå skjeringspunktet åt midtlinene ved kryss med riksveg og fylkesveg og 40 meter frå skjeringspunktet ved andre kryss. I særskilde høve kan vegstyremakta fastsette ei anna byggegrense for det einskilde krysset. Høyrer dei kryssande vegane ikkje under same vegstyremakt, tar den høgste av desse styremaktene avgjerd i saka.»

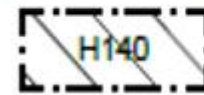

Vestfold fylkeskommune har fattet vedtak om differensierte byggegrenser langs fylkesveg.
Har det da også blitt fattet vedtak om byggegrenser i kryss?

Siktsoner:

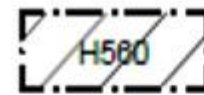
Dette begrepet finner vi ikke i vegloven, men i reguleringsplaner og tilhørende bestemmelser. Pbl. §12-6 Hensynssoner:

§12-6 - Hensynssoner

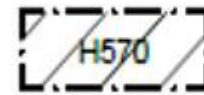
H140

Frisikt

H560

Bevaring natumiljø

H570

Bevaring kulturmiljø